

23. DECEMBAR 2014. BR. 375

BILTEN

NEDELJA U SVETU ENERGETIKE

PRVI KORAK

U FORMIRANJU EVROPSKE ENERGETSKE UNIJE

Plan rada Evropske komisije za 2015: Prvi korak ka Evropskoj energetskej uniji

BRISEL - Oblast energetike unutar Plana rada nove Evropske komisije za 2015. godinu izazvala je različite reakcije stručne javnosti i posmatrača, ali je taj segment predsednik „vlade“ EU Žan Klod Juncker nazvao **prvim korakom** ka formiranju Evropske energetske unije. Cilj je, kako je obrazloženo, da se članicama Unije obezbedi sigurno snabdevanje energijom, dodatno integrisanje nacionalnih u zajedničko energetske tržište, smanji potrošnja energije u Evropi i dodatno ojača „dekarbonizovani“ energetske miks. Upadljivo je da je Program rada EK uključio svega 23 nove inicijative, dok je prethodni, bivše „vlade“ Hosea Barosa sadržao čak 130 novih projekata. U te 23 inicijative samo dve potpadaju pod kategoriju energije i klime. Prva je pravno neobavezujući „strateški okvir“ za formiranje Energetske unije koja će se posvetiti pomenutim pitanjima vezanim za obezbeđenje sigurnog snabdevanja na objedinjenim nacionalnim tržištima, uz uvećanje udela čistih izvora u ukupnom energetske miks.

Energy Post konstatuje da u ovom segmentu nema ničeg posebno novog u odnosu na dosadašnju politiku Brisela. Doduše, lideri EU su na samitu održanom prošlog četvrtka zatražili od Komisije da „izađe sa sveobuhvatnim predlogom za Energetske uniju znatno pre marta 2015. godine“. Ipak, inicijativa vezana za Energetske uniju takođe će obuhvatiti „reviziju EU šeme dozvola za trgovanje emisijama štetnih gasova (ETS), u okviru zakonodavnoig okvira za period iza 2020“. Druga i ujedno jedina preostala inicijativa iz 23 nove koja zahvata ovu oblast je takođe pravno neobavezujući stav koji će EU braniti na narednom samitu o klimi u Parizu.

Šta je nova Komisija izbacila iz plana rada?

BRISEL - Analitičari politike koju nova komisija planira za prvu godinu svog mandata pažnju posvećuju pitanjima koja je izvršna vlast EU eksplicitno predložila da povuče sa dnevnog reda u 2015. Na primer, predlog revizije EU direktive o oporezivanju energije. **Energy Post** navodi da je ova Direktiva već bila „u potpunosti razvodnjena“ od strane država članica uz izbegavanje pronalazjenja bilo kakvog dogovora. Uostalom, poslednja revizija ovog dokumenta urađena je pre šest godina, primećuje portal. Njegov smisao je bio uvođenje CO₂ komponente u porezima na gorivo, što bi

rezultiralo povećanjem cene dizela u odnosu na benzin. Drugi udar koji je, u krajnje sažetom predlogu rada EK u 2015. zadat klimatskoj politici, predstavlja izbacivanje predloga uvođenja poreza zavisno od emisije štetnih gasova iz pojedinih vrsta vozila.

Wall Street Journal povezuje rezove na račun klimatske politike sa uticajem prvog potpredsednika Komisije i desne ruke Junkera, Fransa Timermansa. Berzanski dnevnik navodi da je ovaj holandski političar dobio zaduženje da maksimalno smanji teret regulatornih propisa na energetske intenzivne

sektore evropske privrede: WSJ s tim u vezi dovodi plan Komisije da snizi na prihvatljive nivoe granice smanjenja zagađenja vazduha u Evropi. Prema saopštenju za medije, koje je objavila EK, program rada takođe otkazuje paket „Cirkularne privrede“ čiji je cilj bio postizanje potpunog recikliranja otpada u EU. Umesto toga, novi plan predviđa recikliranje do 70% komunalnog i 80% ambalažnog otpada do 2020.

Usvojena pravila o implementaciji podataka iz EU regulative REMIT - ACER pozdravlja

BRISEL/LJUBLJANA - Evropska komisija usvojila je 17. decembra propise implementacije vezane za prikupljanje podataka u oblasti EU regulative o integritetu i transparentnosti energetskog tržišta (REMIT). Tim povodom Agencija za saradnju evropskih regulatora (ACER) saopštila je da novousvojeni propisi predstavljaju **prvi korak** u pravcu realnog nadgledanja ACER u ovoj oblasti na nivou Evrope u celini, što je bez presedana u odnosu na dosadašnju praksu. „ACER-u će biti omogućeno da prikuplja informacije vezane za transakcije na veleprodajnim tržištima energije, da analizira te podatke i prijavi sumnjive slučajeve kompetentnim Nacionalnim regulatornim telima u čijoj je nadležnosti istraga vezana za takve prakse i određivanje sankcija ako se prekršaj dokaže“, **saopšteno** je iz Agencije sa sedištem u Ljubljani. REMIT Pravila će tražiti od trgovaca da prijave EU regulatornoj agenciji ACER pojedinsti o svim veletrgovinskim ugovorima za isporuke gasa i struje u EU za isti dan, dan unapred, dva dana unapred, vikend i na duži rok. Takođe i sve ugovore o trgovini derivativima, uključujući termenske, kao i primarne i sekundarne zakupe gasnih i elektroenergetskih kapaciteta, kao i njihovih derivativa.

Pravila i propisi iz oblasti OIE zemalja EnZ uključeni u reletavnu EU bazu podataka

BEČ - Svi podaci iz država članica Energetske zajednice (EnZ) vezani za informacije o šemama podrške i regulativnim pravilima za povezivanje obnovljivih izvora energije na mreže, od decembra su uključeni u bazu podataka RES LEGAL Europe, **saopštio je** 19. decembra Sekretarijat EnZ. Sekretarijat navodi da time investitori u OIE u zemljama EnZ dobijaju dodatnu transparentnost i mogućnost upoređivanja šema podrške pri odlukama o ulaganjima u „zelenu energiju“. RES LEGAL Europe je besplatna online baza podataka preko koje se može doći do svih informacija vezanih za potsticajne politike i regulatorna pravila u tri sektora energetike - električnoj energiji, grejanju i hlađenju i saobraćaju.

„Priljavoj“ kanadskoj nafti iz peska otvoren a vrata EU

BRISSEL - Pokušaj dela EU političkih snaga da stave zabranu na uvoz nafte poreklom iz kanadskih naftnih peščanika doživeo je u sredu neuspeh, nadglasavanjem poslanika Evropskog parlamenta (EP). Posle višegodišnjeg lobiranja iz Kanade, Evropska komisija (EK) je u oktobru bila objavila novi plan izveštavanja o intenzitetu emisija gasova staklene bašte iz goriva koja koristi transportni sektor. Komisija je pri tom odustala od prvobitne ideje da se nafta iz bituminoznih peščara etiketira kao visoki zagađivač. Reagovao je jedan komitet EP i početkom ovog meseca stavio veto na plan EK, pa e u sredu o tom vetu morao da izjasni Parlament. Za veto glasalo je 337 poslanika, nedovoljno za postizanje potrebne većine od 376 glasova kako bi se sprečilo stupanje na snagu plana Komisije. Suština osporavanog Plana je što je iz njega izbačen raniji zahtev da se za različite tipove nafte odrede različite vrednosti sadržine CO₂, što bi praktično onemogućilo uvoz teške kanadske nafte na tržište EU.

Reuters/wpcserbia

POSLOVI

Prvi korak ka formiranju Istočno-evropskog čvorišta gasa

KIJEV - Operateri ukrajinskog i poljskog gasovodnog sistema sklopili su ugovor o saradnji, koji ukrajinski Naftogaz označava kao „**prvi korak** u pravcu uspostavljanja Istočno-evropskog gasnog čvorišta“. Posle sklapanja ugovora sa poljskim partnerom, kompanijom Gay-System, čelnik Naftogaza Andrej Kobolev je rekao da bi skladišni kapaciteti tog čvorišta mogli da dostignu oko 20 milijardi kubnih metara godišnje. Cilj ovog centra bi bio da doprinosi postizanju ravnoteže na tržištu gasa u ovom delu Evrope, prvenstveno za potrebe Poljske, Slovačke, Mađarske i Rumunije, kao i da obezbeđuje distribuciju tog energenta iz Ukrajine u zemlje Evropske unije. Ukrajina trenutno ima nepopunjene značajne količine skladišta gasa na svojim zapadnim granicama, prenosi *Itar-Tass*.

Evropski kupci troše gas iz skladišta, čekajući neminovni pad cena ruskog gasa

LONDON - Evropski trgovci i vodeći ruski klijenti troše prirodni gas iz svojih skladišta najbržim tempom od 2012. na ovamo, smanjujući tako uvoz u očekivanju efekata koje će u njihovim cenovnim formulama sa Gaspromom izazvati iduće godine srozane cene nafte. Zalihe gasa u skladištima u 28 zemalja EU smanjene su bezmalo 10% od 1. oktobra u poređenju sa smanjenjem od 8 odsto u istom periodu 2013. godine, pokazuju podaci lobističkog udruženja ove privrede Gas Infrastructure Europe. Gasprom je 1. decembra saopštio da je njegov izvoz gasa u Evropu smanjen u novembru 25% u odnosu na isti mesec 2013. Evropski kupci koriste fleksibilnost u ugovorima sa Gaspromom i preuzimaju minimalne dogovorene količine, što je deo odgovora otkuda pojačani ritam izvlačenja gasa iz skladišta, citira Bloomberg Mosesa Rahnama, analitičara londonske konsultantske kuće Energy Aspects. Naftno indeksirane cenovne formule u dugoročnim ugovorima sa Gaspromom obračunavaju za naredni kvartal cenu gasa prema prosečnoj ceni korpe naftnih proizvoda u prethodnih 90, ili 60 dana, pa se efekti sadašnje cene barela očekuju već u ugovorima za prvi kvartal 2015. wpcserbia.rs

Poljski LNG terminal već prodao 62% kapaciteta

VARŠAVA - Poljski LNG terminal Swinoujscie koji će početi s radom početkom iduće godine prodao je 62% kapaciteta, kazao je na jednom skupu sa hrvatskim potencijalnim partnerima Bartosz Fijalkowski, direktor strategije i analiza firme Polskie LNG. Poljski LNG terminal ima kapacitet 5 milijardi m³ godišnje i plan da se on najkasnije do 2023. uveća na 7 milijardi m³. Fijalkowski je naglasio da je glavni dobavljač plina Quatargas, dok se u roku od godinu-dve očekuju i prve isporuke iz SAD i Kanade. PAP/wpcserbia.rs

Rekordna kupovina LNG tankera u ovoj godini

NJUJORK - Grčki brodovlasnici, čije odluke broderska industrija pažljivo osluškuje, ugovorili su ove godine kupovinu 11 novih LNG tankera u rekordnoj vrednosti od 1,8 milijardi dolara. *Wall Street Journal*, objavljujući ove nedelje informaciju, ocenjuje da ti investitori računaju da će pad cena energenata pojačati potražnju za ovim brodovima, u skladu sa orijentacijom Evrope da smanji zavisnost od uvoza ruskog gasa cevovodima. Osim toga, očekuje se da u 2018. počne izvoz značajnih količina američkog LNG-a. Sa cenom od oko 200 dolara, jedan LNG tanker košta otprilike tri puta više od drugih vrsta plovila iste zapremine. wpcserbia.rs

Kako je tržište reagovalo u sličnim situacijama sunovrata cena nafte?

LONDON - Cene nafte pale su na sada već nepodnošljiv nivo sa Brentom ispod 60 dolara, a američkim WTI ispod 55\$, komentariše situaciju na tržištu sa početkom ove nedelje **Reuters**. Agencija, međutim, ukazuje da mnogi proizvođači sirove nafte dobijaju i znatno manje od toga. Navodi primer naftne firme Plains Marketing, koja je 15. decembra nudila barel američke lake nafte iz Williston Basena za svega 39,69\$. Reuters konstatuje da će kompanije pri sadašnjim cenama otkazati milijarde upstream investicija što će na kraju dekade dovesti do „ogromnog manjka“

sveže nafte na tržištu. Dodaje da u ovoj situaciji većina izvorišta škriljne nafte u SAD nije isplativa za dalju proizvodnju, izuzev eventualno „svega nekoliko sa najboljim geološkim predispozicijama i niskim troškovima transporta“. Agencija smatra „neumerenom“ tako radikalnu cenovnu reakciju tržišta na signale da će se u 2015. pojaviti višak nafte u ponudi. Reuters navodi da, poput svakog (špekulativnog) balona (bubble), ni sada nije moguće predvideti do koje mere će se postojeći naduvavati i koliko će da traje pre nego što prsne, mada su oni po pravilu kratkog veka zbog potpunog nesklada sa stanjem ponude i potražnje na tržištu. Tokom 2007/08 Brent je u roku od devet meseci udvostručio vrednosti sa oko 75\$ u oktobru 2007., na nešto ispod 150\$ u julu 2008. U 2014., severnomorskom brentu je bilo dovoljno svega šest meseci da prepolovi vrednost sa 115\$, na 59\$. Četiri poslednja sunovrata cena nafte u poslednje četiri decenije (1985/86, 1997/98, 2000/01 i 2008/09) bila su brzo praćena rastom cena, usled preterane reakcije tržišta, potseća agencija i konstatuje da se tržište izgleda priprema na sličnu reakciju, jer je vrednost barela jednostavno pala na neodrživo nizak nivo. wpcserbia.rs

IPA: Dve milijarde evra za zapadni Balkan, 11% u energetiku

BRISEL - Evropska komisija je pripremila paket programa pretpristupne pomoći za podršku reformama u zemljama zapadnog Balkana, kao i Turskoj koje žele da pristupe EU. U okviru Instrumenta za pretpristupnu pomoć (IPA) sredstva ukupne vrednosti dve milijarde evra biće na raspolaganju za period od naredne tri godine, 11 odsto sredstava biće usmereno u sektor energetike, sa akcentom na usklađivanju domaće sa energetsom regulativom EU. europa.eu

Transformacijom i otpušanjem HEP planira uštede od 2,5 milijardi kuna do 2020.

ZAGREB - U idućih pet godina proces transformacije Hrvatske elektroprivrede (HEP), praćen i smanjenjem broja zaposlenih, doneće neto finansijsku korist od dve do 2,5 milijarde kuna, saopšteno je na prošlonedeljnom brifingu za medije na kome su ministar privrede Hrvatske Ivan Vrdoljak i čelnik HEP-a Perica Jukić predstavili drugu fazu

Projekta transformacije ovog javnog preduzeća. HEP će ovim projektom uvesti nove tržišne funkcije, centralizovati nabavku, ojačati trgovinu, prodaju i marketing, smanjiti troškove outsouringa, i napraviti regionalni iskorak. Prezenteri su ovo poslednje za sada samo najavili, s tim da pojednostosti saopšte uskoro. Za 11 odsto biće smanjen broj radnika. [SEEbiz](#)

Do proleća 2016. biće izgrađen dalekovod Priština-Albanija

TIRANA - Izgradnja dalekovoda Albanija-Kosovo biće završena do proleća 2016. godine, rekao je u subotu albanski ministar energije Damjan Điknuri. Finansiranje izgradnje 400 kV dalekovoda finansirali su vlada Nemačke i Nemačka razvojna banka (KFW), kreditom od 33,5 miliona evra vlastima u Prištini. Gradnja 30,7 miliona evra vredne prenosne linije u dužini od 90 kilometara, od Prištine do granice Albanije je poverena hrvatskoj kompaniji Dalekovod, dok je sarajevski Energoinvest ugovorio gradnju deonice na teritoriji Albanije u vrednosti 29 miliona evra. [SeeNews](#)

Crna Gora: Poslednji korak do istraživanja nafte i gasa

PODGORICA - Vlada Crne Gore je saopštila da će pregovori sa ponuđačima koji su se javili na Javni poziv za

dodelu ugovora o koncesiji za istraživanje i proizvodnju nafte i gasa u crnogorskom podmorju biti okončani do februara iduće godine. Vlada je na prošlonedeljnoj sednici usvojila Pregovaračku platformu za vođenje pregovore što je finalni korak u ovoj fazi realizacije projekta. „Vlada je već pripremila svu neophodnu zakonsku regulativu koja se primenjuje u ovoj industriji, uključujući i modele ugovora o koncesiji, čime je pregovaranje sa kompanijama svedeno na najmanju moguću

meru“, navodi se u saopštenju. Tri konzorcijuma prijavili su se na tender za eksploataciju ukupno 13 blokova na području od oko 3.200 kvadratnih kilometara crnogorskog podmorja Jadrana. To su američki Marathon Oil i austrijski OMV, italijanski Eni i ruski Novatek i grčki Energean Oil & Gas i Mediterranean Oil&Gas. **SeeNews, RTCG**

MOL modernizaciju rafinerije Rijeka uslovljava poreskim promenama

ZAGREB - Mađarski MOL će sprovesti modernizaciju Inine rafinerije nafte u Rijeci ako hrvatska država promeni poreske uslove, rekao je čelnik Ininog Sektora prerade Viktor Bengt Oldsberg, prenosi **Novi list**. Pozivajući se na uvid

u stenogram sastanka sa sindikatima Ine, novine navode da je Oldsberg ukazao na ukidanje poreza na gubitak rafinerija. Ministarstvo finansija Hrvatske je Ini u novembru ove godine utvrdilo dug od 319 miliona kuna na ime PDV-a i poreza na dobit za 2009. i 2010. godinu, „zbog razlike u računanju sopstvene potrošnje i gubitaka u rafinerijama“. Riječka rafinerija trenutno ne radi zbog slabije potražnje u ovom delu godine i odnosa cene sirove nafte i derivata, kažu u Ini. S radom bi trebalo da počne u prvom kvartalu 2015. Oldsberg je na sastanku rekao i da rafineriji u Sisku nema spasa.

